

PETER FERDINAND DRUCKER

(1909. nov. 19. – 2005. nov. 11.)

„Amikor én születtem, ezt a várost Laibach-nak hívták” – hallottam Peter Druckertől jó tíz éve, egy konferencián, Szlovénia fővárosában, Ljubljanában. Az Osztrák-Magyar Monarchia szülőtte volt, a Frankforti Egyetemen szerzett jogi végzettséget, Londonban dolgozott, mielőtt 1937-ben a nácizmus elől az USA-ba emigrált, és lett olyan amerikai állampolgárrá, aki soha nem felejtette el európai gyökereit. Erre jellemző példa, hogy 1996-ban egyik írásának a „Mert túl kevés tábornokot öltek meg” címet adta, emlékezve bécsi középiskolai történelemtanárának (aki maga is I. világháborús veterán volt) magyarázatára. A lecke szerint a német-osztrák hadsereg vereségének oka az volt, hogy a hadvezérek a frontvonalaktól távol, hátul lapítva nem ismerték a valóságos harci viszonyokat. A vezetőnek pedig mindig elől kell lennie!

Peter Druckerről évek óta azt tanítottuk: a legnagyobb élő menedzsmentguru. Most, halála után ezt már csak múlt időbe téve mondhatjuk: Peter Drucker, a menedzsmenttudományok atyja. 35 könyvet írt életében, ebből 15 szól a menedzsmentről, 16 pedig közgazdasági, politikai és társadalmi kérdésekről. A két végpontra markáns művek állnak: az első, 1939-ben a „The End of Economic Man”, az utolsó 2002-ben a „Managing in the Next Society”. Közöttük pedig olyan alapművek, mint a 840 oldalas „The Practice of Management” és az 1991-es (a Park Kiadónál magyarul is megjelent) „The Effective Executive”.

Műveit húsz nyelvre fordították le, tíz egyetemnek lett díszdoktora, miközben korábban a New York-i és a kaliforniai egyetemi professzori pályafutás előtt nagy lapok szerkesztőségében dolgozott, de vallotta magát statisztikusnak is, tanácsadónak is. Reneszánsz Ember volt a menedzsment területén, ahogy most a méltatói közül Stephan R. Covey nevezi.

Mit tett hozzá műveiben a közgazdasági, az üzleti gondolkodás és gyakorlat fejlesztéséhez a Nagy Öreg – akit 90 éves korában a Forbes Magazin „a legfiatalabb gondolkodó”-nak nevezett? És akit, George W. Bush 93 éves korában tüntetett ki a legnagyobb USA-beli elismeréssel, a Presidential Medal of Freedom-mal. A hozzájárulások listája végtelen hosszú, de néhány elem kiemelése önmagában is beszédes ezekből.

- Peter Drucker volt a „Nagy Trend Előrejelző”. Ő használta először a „posztmodern társadalom” kifejezést 1957-től kezdődően, előrevetítette a „gazdasági ember koncepció” végét, és felvázolta a „tervezett társadalom”, a posztkapitalista társadalom ideáját, ahol az egyének szociális szükségletei is kielégítést nyernek.
- Ez a gondolat vezette munkásságát pályafutása utolsó szakaszában a nonprofit szervezetek világához. (Managing the Non-Profit Organizations, 1990, és a releváció erejével ható cikk a Harvard Business Review-ban 1989-ben: What Business Can Learn from „Nonprofits”?) Ezek az írások forradalmasították a nem nyereségre törekvő szervezetekről alkotott képet azzal, hogy a társadalom kulcsszereplőinek rangjára emelte ezeket a szervezeteket.
- Évtizedekkel a nagy divat előtt használta már a „knowledge worker” kifejezést, előre jelezve a tudásmunkások kiemelkedő szerepét a jövő szervezeteiben és társadalmaiban. Új elméleteket alkotott a vállalkozásokról, ahogy azok az igények kielégítése közben találják meg innovációs szerepüket a társadalomban. A változásmenedzsmentben nevéhez fűződik az „organized abandonment”, a szervezett visszavonulás és megújulás koncepciójának publikálása. Magyarországon is forgalomban lévő video-tananyagban tanítja ezeket a gondolatait, vagy láthattuk a „The Corporation” című kanadai filmben szólni minderről.
- Jól ismertek a stratégiaalkotással kapcsolatos alapvető megállapításai is. A „The Five Drucker Questions” számtalan vállalkozót és menedzsment vezetőt rá arra, hogy mindenekelőtt a legegyszerűbb dolgokkal kell tisztában lennünk:
 - 1) Mi a mi üzletünk és mi a küldetésünk?
 - 2) Kik a mi vásárlóink (ügyfeleink)?
 - 3) Mit tartanak bennünk értéknek a vásárlóink?
 - 4) Milyen eredményeket értünk el eddig?
 - 5) Mik a terveink?

Ezeket mind meg kell válaszolnunk, mielőtt stratégiát akarunk alkotni, vagy változásokat szándékunk kezdeményezni.

● Peter Drucker legnagyobb hozzájárulásai a fejlődéshez, a vezetés területén születtek. „Az egyetlen helyes definíció a vezetőre: valaki, akinek követői vannak” – tanította nekünk. A vezetés az nem rang, nem cím, privilégium és nem pénz. A vezetés felelősség. Soha el nem felejtendő gondolatok ezek. Itt köszön vissza a leadership általános értelmezésének igazsága: a vezetés emberek vezetését jelenti, nem önmagunk menedzselését, hanem a másokkal való együttdolgozás művészetét. „Életemben rengeteg vezetővel dolgoztam együtt, a legkülönbözőbb kis- és nagy szervezetekben: üzleti vállalkozásokban, szakszervezetekben, kórházakban, egyetemeken, közhivatalokban; Észak- és Dél-Amerikában, Európában, Japánban. De nem találkoztam egyetlen „őstehetiséggel” sem, aki hatékonynak született volna. Aki hatékony volt köztük, annak előbb meg kellett tanulnia a hatékonyságot, és azután addig kellett gyakorolnia, amíg a vérévé nem vált. De amelyikük nem sajnálta a fáradságot, annak sikerült önmagából hatékony vezetőt faragnia. A hatékonyságot meg lehet és meg kell tanulni” – írta. Pozitív ösztönzést adva ezzel mindenkinek, aki a tanulás útján akar jó vezetővé válni, és azoknak is, akik a vezetők képzsével foglalkoznak.

● Minden menedzsment-tankönyv és tananyag tartalmazza az MbO (Management by Objectives) koncepcióját. Ennek kidolgozója is Drucker professzor volt, az 50-es évek elején. A célközpontos vezetés nagy népszerűségnek örvend ma is, mivel elvei és gyakorlata meglepően egyszerűek. Hisz' olyan dol-

gokról van szó, mint a céloknak az eredménykategóriákban való kifejezése, a részvételi célmeghatározás, a döntő láncszem keresése, a mérés és az önellenőrzés. Csupa ismerős elem Peter Druckernek az egyszerűsítésre törekvő gondolkodásmódjából. Az MbO kritikusai (pl. Harry Levinson) sem a koncepció elveit, hanem a szakszerűtlen alkalmazást lehetővé tevő egyszerűsítést bírálták, azt, hogy a vállalatok nem fektetnek elegendő figyelmet a motiváció mélyebb, emocionális összetevőire. Az MbO a 90-es években újrászületett Norton és Kaplan Balanced Scorecard módszerében.

Peter Drucker tervei között szerepelt, hogy ír még egy könyvet: „A jövő, ami már megtörtént” címmel. Valószínűleg egy öreg bölcs világméretű gondolatai lettek volna ebben összefoglalva. Sajnos, ez a mű már nem fog megszületni. Halálával közvetőre maradt a feladat, hogy megőrizték az életművet. A nevét viselő, és 2002-ig elnöklése alatt működő „The Drucker Foundation for Non-profit Management”, már a 90-es évtizedben nagyszerű könyvsorozatot jelentetett meg, amelynek kötetei (The Leader of the Future, 1996 és Organization of the Future, 1997) a legnevesebb kutatók és elismert topmenedzserek gondolatait tartalmazzák a szervezetek vezetésének elméletéről és legjobb gyakorlatáról. A 2002 óta új néven működő alapítvány (Leader to Leader Institute), kommentárok tucatjaival tiszteleg az író, a tanár, a tanácsadó Peter F. Drucker emléke előtt. Közülük e helyen csak Philip Kotler szavait idézem: „Számosan azt mondják rám, hogy én vagyok a marketing atyja. Ebben az esetben én pedig azt mondom, Peter Drucker volt a marketing nagyapja.”

Farkas Ferenc